Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St, Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 187. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го СЕРПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 18, 1979 No. 187. VOL. LXXXVI.

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ І В ЦІЛОМУ СВІТІ ВТРАТИЛИ ВЕЛИКОГО Й ЩИРОГО ПРИЯТЕЛЯ ЗІ СМЕРТЮ ДІФЕНБЕЙКЕРА

Оттава, Онт. — Зі смертю Джона Г. Діфенбейкера українська громада Канади та українці в цілому світі втратили великого приятеля та оборонця української культури і прихильника державної незалежности України. Як на пості голови канадського уряду, так теж як член канадського парляменту і речник Канади в Об'єднаних Націях, св. п. Дж. Діфенбейкер все виступав в обороні прав українського народу, як у Канаді, так і в Україні.

Джон Г. Діфенбейкер

Він народився 18-го вересня 1895 р. Його прадід Джордж Баннерман з дружиною, обоє з Килдонану в гористій Шотляндії, приїхали до Канади з групою переселенців Лорда Селкірка в 1813 році й осіли в околиці Ред Ривер, а відтак переселились до Онтаріо.

Коли Діфенбейкер мав 8 років, то родина Діфенбейкерів переїхала до Саскачевану, де молодий Джон Діфенбейкер вперше познайомився та заприязнився з українцями. У Саскатуні він закінчив університет в 1915 році. Наступного року він одержав науковий ступінь магістра гуманістичних наук, а в 1919 р. закінчив правничі студії. Того самого року його прийнято до Палати Адвокатів Саскачевану. Згодом він став членом Адвокатських Палат в провінціях Алберти, Британської Колюмбії та Онтаріо, осягнувши в 1929 р. почесне звання Королівського Радника. У 1957 р. Всеканадська Палата Адвокатів надала йому титул Почесного Члена.

Джон Діфенбейкер одержав почесні докторати від 40 університетів. Він був членом Королівського Товариства Канади і членом Королівського Інституту Архітектів Канади. Його теж найменовано досмертним членством Національного Інституту Шотляндії.

Дня 10-го червня 1957 р. Прогресивно-Консервативна Партія здобула велику більшість місць у федеральному парляменті і з днем 21 червня того року Діфенбейкер став прем'єр-міністром Канади. Його уряд перевибрано великою більшістю голосів у виборах 31-го березня 1958 р., а відтак 18-го червня 1962 р. У тих виборах багато українців Канади здобули посольські мандати і стали членами федерального парляменту. Після програних виборів 8-го квітня 1963 р. Консервативна партія стала опозиційною і йому прийшлося сповняти обов'язки лідера „льояльної опозиції" в Палаті Громад аж до 25-го вересня 1967 р.

Під час Першої світової

(Продовження на ст. 3)

КОНФЕРЕНЦІЯ У ЛОНДОНІ МАЄ ОСТАТОЧНО ВИРІШИТИ ЗАМИРЕННЯ У РОДЕЗІЇ

Лондон. — Перший чорний прем'єр колишньої африканської британської колонії Родезії, перезваної тамошніми чорними патріотами на Зімбабве, єпископ Абель Музорева, прийняв запрошення від нового прем'єра Британії Маргарети Тачер на конференцію у Лондоні, яка збереться 10 вересня ц. р. для остаточного вирішення конфлікту довкола Родезії, що триває вже 14 років.

У листопаді 1965 року тодішній білий прем'єр Родезії Іян Смит проголосив державну самостійність без попереднього порозуміння і згоди з британським урядом. Він очолював уряд, зложений виключно з білих мешканців тієї країни, дармащо Родезія, яка має кругло 6,740,00 мешканців, має тільки 220,000 білого населення, а вся решта — чорні.

У минулому році, головно під натиском від Америки й Об'єднаних Націй, які проголосили економічний бойкот Родезії, прийшло в Родезії до компромісу, наслідком якого створено коаліційний чорно-білий уряд: чорні автохтони мають у тому уряді 14 членів, а білі 5-ох, однак білі, поруч із непропорційно великою репрезентацією в уряді, зберегли за собою велику земельну власність і найважливіші галузі промислу, але й право „вета" у парляменті проти будь-яких конституційних змін, які поменшували би права незначної білої меншини.

З уваги на ті великі концесії білими по нинішній день продовжується проти коаліційного тамошнього режиму терористично-воєнна партизанка, яку політично очолює лівий Патріотичний Фронт, який названого вгорі прем'єра коаліційного уряду вважає за „лакея" білих, зокрема „лакея" колишнього прем'єра Іяна Смита, що став наче символом колоніяльної суприматії білих над чорними.

Прийнявши запрошення на конференцію в Лондоні, виїде туди 12-ти членна делеґація під проводом чорного прем'єра Музореви, але теж з Іаном Смитом, який є в уряді Музореви міністром без теки. Лідер Патріотичного Фронту, себто непримирливих партизанів, заявив, що він прибув би також до Лондону, як би визнано, що військом у незалежній державі Зімбабве буде теперішнє військо партизанів.

Маргарет Тачер буцім-то за поменшення конституційних прав білої меншини, головно скасування її права „вета" в парляменті. Перші в Родезії загальні вибори до парляменту висловилися за компроміс і коаліцію, що її очолює єпископ Музорева.

НАД УКРАЇНОЮ ЗУДАРИЛИСЯ ДВА СОВЄТСЬКІ ЛІТАКИ, ЗАГИНУЛО ПОНАД 150 ОСІБ

Москва. — Пресове агентство Ройтерса інформує, що понад 150 осіб, між ними футболісти, які їхали на змагання до Мінська в Білорусії, загинули в наслідок великої летунської катастрофи, а саме зудару двох великих пасажирських літаків совєтської лінії над Україною. Катастрофа, яка вважається одною з найбільших в історії летунства Совєтського Союзу, сталася ще минулої суботи, 11-го серпня, але совєтські офіційні чинники подали її до відома з кільканденним спізненням.

Совєтські авіяційні чинники, подаючи до відома про зудар двох літаків над Україною, відмовились подати ближчі подробиці. Совєтське пресове аґентство ТАСС інформувало, що два літаки, які летіли між містами у самому Совєтському Союзі, зударились і всі пасажири загинули. ТАСС не подав числа пасажирів, які загинули в катастрофі, ані їхніх прізвищ, а тільки підкреслив, що спеціяльна комісія розпочала слідство у справі випадку.

Раніше про подібні випадки взагалі майже нічого не згадувалось у совєтській пресі. Виїмки становили тільки такі катастрофи, у яких були замішані закордонні пасажири, або такі, які траплялися біля великих міст, бо тоді не можна було їх приховати від розголошення закордонними журналістами. До речі, Аерофлот, найбільша летунська лінія, яка здійснює 7,000 полетів кожного дня, не належить до жадної міжнародної авіяційної асоціяції і тому не є зобов'язана звітувати про випадки.

Офіційні чинники цивільної авіяції в Мінську заявили, що йдеться про два літаки типу „Туполєв-134". Один з тих літаків летів до Мінська з Ташкенту в Центральній Азії, везучи команду копаного м'яча, яка складалася з 17-ох осіб. Усі спортовці загинули, згідно із совєтськими інформаціями. Літаки зударились недалеко Дніпродзєржинська. Інший літак, твердить ТАСС, летів з Челябінська до Кишинева. Перша офіційна відомість про катастрофу була опублікована тоді, коли газета „Ізвєстія" поінформувала, що відложено спортові змагання в Мінську, не подаючи при цьому жадної причини. День пізніше ТАСС подав до загального відома інформацію про зудар літаків.

ГЕНЕРАЛА МИХАЙЛА КРАТА ПОХОВАНО В УКРАЇНСЬКОМУ ПАНТЕОНІ В БАВНД БРУКУ

Бавнд Брук, Н.Дж. (О. Л-ий). — Тут, в Українському Пантеоні, на цвинтарі св. Андрія УПЦеркви у Савт Бавнд Брук, Н.Дж. в понеділок, 13-го серпня 1979 р. довершено похоронні відправи й поховано на вічний спочинок тіло сл. п. генерал-поручника Михайла Крата, який помер у середу, 8-го серпня 1979 р. в Детройті, Міч., проживши 87 років.

Ген. пор. Михайло Крат

„Відлітають сірим шнурком журавлі в вирій" — це вже видно така була Божа воля, що в слід за Головнокомандуючим Української Національної Армії ген. штабу генерал-полковником Павлом Шандруком, який помер 15-го лютого 1979 р., через півроку відійшов у вічність також його близький співпрацівник в Українській Національній Армії — ген. пор. Михайло Крат.

Покійний сл.п. ген.-пор. Михайло Крат — колишній полковник Армії Української Народної Республіки, під час Першого Зимового Походу Армії УНР виконував обов'язки начальника штабу 3-ої Запорізької Залізної Дивізії. Після закінчення Визвольної боротьби перебував на еміграції в Польщі, а під час Другої світової війни був штабовим старшиною Української Національної Армії під головним командуванням сл.п. ген. штабу ген.-полк. Павла Шандрука (при цьому слід спростувати помилково подану раніше інформацію — сл.п. ген.-пор. М. Крат був членом штабу Української Національної Армії, а не штабу 1-ої Української Дивізії УНА під час її воєнної дії), а під кінець Другої світової війни Покійний генерал Крат був призначений Головнокомандуючим Української Національної Армії ген. П. Шандруком перебрати функції Командира 1-ої Української Дивізії УНА. В англійському полоні в Беллярії біля Ріміні, Італія, ген. Крат був командантом табору полонених вояків 1-ої Української Дивізії УНА, з якими Покійний і відбув чотири роки полону. Після звільнення із полону переїхав із родиною до ЗСА й проживав у Детройті, Міч., де був дуже активним, головно в українському ветеранському житті.

Покійний генерал Михайло Крат за свої військові заслуги був відзначений високими військовими відзначеннями й медалями, українськими й іншими. Він — Лицар Залізного Хреста, Кавалір орденів: Симона Петлюри, св. Георгія, Сербської Звізди Карагеоргія та інших, був Почесним Членом Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії.

Похоронні відправи сл.п. ген.-пор. Михайла Крата почалися в п'ятницю, 10-го серпня 1979 р., в Детройті, Міч., двома Заупокійними Панахидами в похоронному заведенні Хр. Бугая в Гемтремку, в яких із Родини Покійного взяли участь дочка Покійного Генерала п-і Ніна Черняк із мужем інж. Адріяном та дітьми, внуками Покійного — Ганусею й Марком та племінником-кузеном інж. Василем Палієнком із Торонта, Канада. Панахиду за українським католицьким обрядом відслужив військовий капелян Американської армії й морської піхоти майор о. Бернард Панчук, ЧСВВ, який теж виголосив зворушливу прощальну проповідь, співав до Панахиди хор детройтської Станиці Дивізійників. А Панахиду за українським православним обрядом відслужив настоятель катедри УПЦеркви св. Покрови в Савтфілд, Міч. о. протопресвітер Нестор Столярчук, який також виголосив прощальну проповідь. Співав хор під орудою Петра Івановича Кигастого. Прощальне слово від вояцтва Української Національної Армії й 1-ої Української Дивізії УНА передав голова Головної Управи Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА д-р Роман Дражньовський. Почесну стійку при домовині Покійного держали з прапорами ветерани Українських Армій, а зокрема комбатанти Української Дивізії. Громадянство Детройту взяло дуже численну участь в Панахидах у п'ятницю та на другий день у Заупокійній Службі Божій.

В суботу, 11-го серпня, в катедрі УПЦеркви св. Покрови була відслужена Заупокійна Служба Божа, яку очолив парох катедри о. протопресв. Нестор Столярчук при співслуженні о. Мельника з Ann Арбор та

(Продовження на ст. 3)

Арештували 24-річного моряка, як совєтського шпигуна в Пентагоні

Вашінгтон. — Тут арештовано 24-річного моряка Лі Юджіна Мадсена, який був одним із вартових у будинку Пентагону, де зберігалися різні тайні документи, що їх він продавав Совєтському Союзові.

Підозріваючи його в злочинній діяльності, Еф-Бі-Ай вислало до нього одного свого агента, який „купив" у нього один засекречений документ за 700 долярів та якому Мадсен обіцяв доставити більше таких документів за суму 120,000 долярів.

Вище командування наказало перевести строге слідство, яким чином Мадсен міг приймати у своєму бюрі в Пентагоні неавторизованих людей і виносити з будинку Пентагону різні засекречені документи.

Після першого переслухання арештованого Мадсена суддя наклав на нього бонд 250,000 дол., що їх арештований не в силі скласти. Коли його засудять, то йому грозить 80 років в'язниці і грошова кара 80,000 долярів.

Архиєпископ Лєфевр заповідає можливість „замирення" з Папою

Сейнт Меріс, Канзас. — Архиєпископ Марсель Лєфевр, провідник руху т. зв. традиціоналістів в Римо-Католицькій Церкві, заявив 14-го серпня ц. р. в розмові з кореспондентами, що „замирення" з Папою Іваном Павлом II мабуть буде можливе. Архиєпископ Лєфевр окреслив свої теперішні відносини з Папою як „щиросердешні". „Під час моїх відвідин у Римі, — заявив французький архиєпископ Лєфевр, — атмосфера була дуже добра, а навіть сердешна". При тому він підкреслив, що теперішній Папа напевно розв'яже цю проблему.

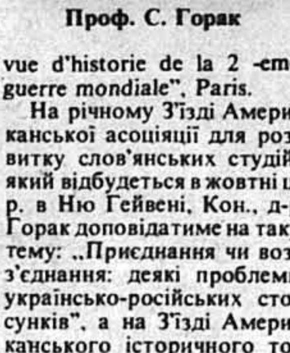

Архиєпископ Марсель Лєфевр

Архиєпископ Лєфевр, якому минуло 73 роки, сказав журналістам, що відносини між ним і Святішим Отцем поправились тоді, коли найменовано одного посередника, який замінив комісію, що складалася з кількох церковних достойників. Він був дуже задоволений відношенням Папи до нього і тим, що Вселенський Архиєрей не засуджував акту висвячення ним 34-ох священиків в червні ц. р.

В Архиєрейській Службі Божій, яку Архиєпископ Лєфевр відправив після пресової конференції, взяло участь понад 1,000 осіб, прихильників традиціоналізму і Папи Пія X. Традиціоналісти, як відомо, не визнають змін, уведених в Церкві після Другого Ватиканського Собору, зокрема усунення латинської мови з Богослужень. Архиєпископ заявив, що він не є принципово проти реформ в Церкві, але згадані на його думку, в більшості є шкідливими.

Проф. Горак одержав наукову стипендію на виготовлення „Довідника про неросійські народи"

Чарльстон, Іллиной (Є. Ф.). — Університетська газета „Факульті Кемпус Нюзлетер" у своїх числах з 22 і 29 червня подала вістку про те, що д-р Степан Горак, професор історії Східньо-іллінойського університету, одержав від Департаменту здоров'я, освіти й суспільної опіки наукову стипендію на опрацьовання „Довідника для студій совєтських національностей: неросійські народи СССР".

Проф. С. Горак

У повідомленні з Департаменту зазначено, що зі 110 аплікацій було приділено лише п'ять „наукових стипендій", включаючи проєкт проф. С. Горака. Призначення стипендії на згаданий „Довідник" може вказувати на те, що урядові кола поступово признають важливість тематики про неросійські народи, бо дотепер як урядові інституції, так і приватні фундації приділяли окремі фонди майже виключно на студії російської тематики в обсязі східньоевропейських студій.

Проф. Горак працюватиме над вищезазначеним „Довідником" з групою американських та ізраїльських науковців і плянує скінчити його в половині наступного року.

Згідно з опрацьованим пляном, у „Довіднику" буде включено біля 200 позицій на українські теми з обширними аннотаціями та додатковими інформаціями про стан і можливості українських студій у західньому світі.

Цей же університетський орган зазначає, що стаття проф. Горака п. з. „L'Ukraine entre les nazis et les communistes" принята до друку в французькому науковому журналі „De la Revue d'historie de la 2 -eme guerre mondiale", Paris.

На річному З'їзді Американської асоціяції для розвитку слов'янських студій, який відбудеться в жовтні ц. р. в Ню Гейвені, Кон., д-р Горак доповідатиме на таку тему: „Приєднання чи воз'єднання: деякі проблеми українсько-російських стосунків", а на З'їзді Американського історичного товариства, який відбудеться в грудні ц. р. у Ню Йорку, він говоритиме на тему: „Україна під совєтською окупацією за Брежнєва".

Д-р Степан Горак, як заступник голови Наукового Товариства ім. Т. Шевченка в ЗСА, приготовляє спеціяльну сесію НТШ на З'їзді Американської асоціяції для розвитку слов'янських студій, інституційним членом якої є НТШ. Управа НТШ плянує також на цьому З'їзді влаштувати виставку та розпродаж своїх видань, можливо разом з іншими українським інституціями.

Проф. Степан Горак є також головою Асоціяції для студій національностей (СССР і Східня Европа) та головним редактором наукового журналу „Нешеналітіс Пейперс".

Недавній секретар справедливости критикує президента Картера

Вашінгтон. — Ґріффін Б. Белл, недавній секретар справедливости, який сам зрікся свого становища і вертається до Атлянти, Джорджія, до своєї давнішої адвокатської практики, закинув президентові Джіммі Картерові у розмові з журналістами, що він утратив популярність у суспільстві, тому що хоче поводитися „як один з кола друзів, а не як президент".

Белл, близький, особистий приятель Президента, висловився критично про спосіб урядування Джіммі Картера, який, мовляв, займався надто багатьма дрібними справами, замість зосередитися на нечисленних важливих і залишити багато інших ресортовим департаментам.

Запитаний журналістами, чи він думає, що президент Джіммі Картер має шанси виграти у виборах в 1980-му році на наступну каденцію, Белл заявив, що це залежатиме від поведення Президента в цьому останньому етапі його урядування — у цьому і наступному році. Водночас, мабуть, щоби злагіднити свої критичні завваги, Ґріффін Белл висловив переконання, що Президент зрозумів свою помилкову систему праці і що він зактивізує зреорганізований недавно Уряд та докаже свій хист лідера.

Він критикував водночас і сам Департамент справедливости, що його очолював, вказуючи, наприклад, на невідповідне поведення відділу, що займається реалізацією закону проти творення трестів.

За газетними комантарями до таких і їм подібних завваг Ґріффіна Белла, — Белл, який мав труднощі, коли йшлося про затвердження його Сенатом на становищі секретаря справедливости, здобув собі згодом прихильність у Капітолі.

Камбоджі загрожує великий голод

Пном Пен, Камбоджа, — Згідно з інформаціями західніх пресових аґентств, трагедія Камбоджі продовжуються після п'ятьох років громадянської війни та чотирорічного терору, який завели комуністи Хмер Руж. У 1978 р. В'єтнам збройно напав на Камбоджу та замінив режим Хмер Руж новим комуністичним режимом, контрольованим Ганоєм.

Одначе, проти в'єтнамська партизанка в Камбоджі продовжується та завдає чимало труднощів в'єтнамським агресорам. Край є виснажений економічно та стоїть на порозі великого голоду. Урожай рижу, який міг би прохарчувати камбоджійський нарід до половини 1980 року, не буде зібраний, бо порівняльно мало рижу посіяно й також тому, що багато плянтацій рижу були знищені під час в'єтнамської інвазії.

Об'єднані Нації та Міжнародний Червоний Хрест, на основі звідомлень своїх відпоручників, які були в Камбоджі в останніх тижнях, твердять, що принаймні 2,25 мільйона камбоджійців стоять в обличчі голоду, та що 5,7 мільйона осіб потребують негайної допомоги в харчах і лікарської опіки. Кошти доставки конечних продуктів й ліків не є проблемою, бо потрібні фонди прийдуть від Об'єднаних Націй та Міжнародного Червоного Хреста. Труднощі є в тій „барикаді", яка відгороджує камбоджійський нарід від теперішнього комуністичного режиму, який є „союзником" СССР.

Відомо також, що це власне Совєтський Союз, який інспірував в'єтнамську інвазію Камбоджі як визов червоному Китаєві, має можливості дати негайну допомогу Камбоджі у формі постачання потрібних харчових продуктів літаками та дати фінансову допомогу. Однак, досі Москва нічого не зробила в цьому напрямі, хоч її пропагандивна машина безнастанно голосить, що СССР є „приятелем Камбоджі".

Камбоджі грозить можливість, що нарід може загинути на очах цілого світу, якщо негайні допомогові заходи не візьмуть верх над політично-ідеологічними аргументами. Програма негайної допомоги Камбоджі повинна бути мотивована гуманітарними причинами, а не політичними чи мілітарними аргументами, — вказують коментатори.

Існує переконання, що Москва та Ганой в ніякому разі не хочуть такої міжнародної допомоги для Камбоджі, бо вони самі допровадили цю країну до такого трагічного стану, в якому Камбоджа тепер знаходиться.

БУДУТЬ НАДАЛІ ЗБЕРЕЖЕНІ ХАРЧОВІ КАРТКИ ДЛЯ БІДНИХ

Вашінгтон. — Президент Джіммі Картер підписав додатки до закону про видачу харчових карток незаможнім, всупереч поголоскам, наче би ті харчові картки будуть зліквідовані у зв'язку з зловживанням ними. Програма харчових карток на біжучий бюджетовий рік буде становити додатковий 621 мільйон долярів. У тих додатках є також приписи, як протидіяти зловживанням — видачі карток „мертвим душам" або таким, які зовсім не є незаможними і т. п. Нова програма коштуватиме поверх 7 більйонів долярів.

У Києві появилося нове видання творів Лесі Українки

Київ. — У київських газетах появилась інформація про появу нового видання творів великої української поетеси Лесі Українки у 12-ти томах, найповніше, порівняльно з усіма попередніми совєтськими виданнями. У збірнику уміщено поетичні, драматичні, прозові, публіцистичні твори Лесі Українки, її переклади з інших мов, фолкльорні записи, листи.

В інформації сказано, що 141 листи Лесі Українки друкується вперше. Серед листів багато писані до матері Лесі, тобто до письменниці Олени Пчілки, дядька М. Драгоманова, брата Михайла (псевдонім — Обачний), сестри Ольги (псевдонім — Олеся Зірка), до письменників Д. Лукіяновича, О. Кобилянської, учених А. Кримського, І. Горбачевського, М. Павлика, Є. Урицької, І. Франка та інших, як також листи до багатьох редакцій та видавництв.

Дванадцятитомник, — твердиться далі в повідомленні, — являється не лише найновішим, але найдосконалішим, найавторитетнішим із збірок творів письменниці.

Передмову до нового видання написав член-кореспондент Академії Наук УССР, лавреат Ленінської й Шевченківської премій доктор філологічних наук Євген Шабліовський п. з. „Леся Українка і наша сучасність". У дванадцятому томі вміщено „Основні дати життя і творчості Лесі Українки", укладені Н. Россошинською. Збірка ілюстрована документальною іконографією Поетеси.

У підготовці видання брали участь українські літературознавці: С. Зубков, Б. Деркач, М. Берштейн, О. Дей, В. Микитась, П. Колесник, Ф. Погребник та інші на чолі з Є. Шабліовським. Художнє оформлення виконав Вячеслав Дозорець.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Андрю Янг — складна проблема

„Чи Андрю Янг залишиться, як амбасадор ЗСА в Об'єднаних Націях, чи відійде — в кожному випадку президент Картер потерпить", — такий мудрий вислів приписують одному, ближче неназваному, членові персоналу Білого Дому.

Коли би Андрю Янг залишився — Ізраїль і його пречисленні прихильники в ЗСА (не тільки жидівського роду) мали би право підозрівати, що зустріч Янга з представником Палестинської Визвольної Організації (ПВО) в помешканні кувейтського амбасадора відбулася за тихою згодою Державного департаменту — всупереч кількакратним урочистим заявам, що американський уряд так довго не буде безпосередньо стрічатися з речниками Палестинської Визвольної Організації, поки вона не визнає за Ізраїлем права до державного існування. І тоді це значно погіршило б теперішні заходи Америки щодо замирення на Близькому Сході. Але з відходом Янга — насторожується проти Уряду президента Картера численний і дуже впливовий табір, який охоплює 22 мільйони негрів у цій країні, як також білих лібералів, які вбачали в Янгові свого представника на міжнародному ґрунті.

Андрю Янг був проблемою від самого початку, як його Джіммі Картер призначив на амбасадора до Об'єднаних Націй. Зробив Картер це з двох головних причин: свого сантименту до людей із своєї рідної Джорджії і з уваги на суспільство чорних, щоби приєднати їх собі. Андрю Янг став символом справедливого і прихильного підходу президента Картера до расової проблеми та його визнавання важливости ролі чорного суспільства в Америці.

На превеликий жаль — Андрю Янг виявив відсутність тих прикмет такту, мовчазности і поміркованости, що їх мусить мати кожний дипломат. Андрю Янг безумовно мав легший і кращий доступ до лідерів чорних африканських держав, як мав би будь-котрий амбасадор білої раси. Проте Андрю Янг раз-у-раз складав такі заяви, які ставили в надзвичайно незручну ситуацію Уряд і ціле американське суспільство. Він заявив, наприклад, що комуністичні кубинські вояки є „стабілізуючим елементом" в Африці; він пішов практично по лінії совєтської пропаганди, що в Америці є також „сотні чи навіть тисячі політичних в'язнів". Іранський Аятолла Хомейні — сказав Янг — буде колись визнаний, як святий. Він відкинув конвенанси старої дипломатичної школи — і це було добре, але водночас діяв наче репрезентант тільки лібералів — це було зле. Останній епізод із його „випадковою" зустріччю з представником Палестинської Визвольної Організації був тією краплиною, яка переповнила чашу вщерть налиту нетактами Янга. Він напевно талановитий і заслужився для поліпшення умов життя негрів в Америці і поліпшення взаємин ЗСА з країнами в Африці. Але трудно уявити собі дипломата, який одного дня говорить публічно одне, а другого стверджує, що він вчора „не сказав цілої правди". І тут проблема Янга входить у площину прадавньої проблеми вини і кари.

Проблема Янга — це проблема відповідальности людини на високому становищі, яке ставить свої тверді вимоги: мати завжди на увазі потребу зберігати такт і виконувати свої обов'язки так, щоби не провокувати конфліктів зі своїми зверхниками та рідним суспільством. Андрю Янг не є першою постаттю у міжнародному світі, який падав жертвою своєї невідповідної поведінки і навіть ставав жертвеним козлом за помилки тих, які йому підлягали і які його скомпромітували. Недалеко шукаючи — Ричард Ніксон, обраний на другу каденцію президента ЗСА величезною більшістю, мусів передчасно зректися, бо його скомпромітували надто ревні його співробітники і дорадники, яким він вірив і повірив, замість їх завчасу прогнати і від них відмежуватися.

Найбільшою помилкою президента Картера було взагалі призначення Янга на високий пост амбасадора в Об'єднаних Націях, той пост, що його займали такі державні мужі-дипломати, як покійний Едлай Стівенсон чи теперішній сенатор Деніел Мойніген — якому, зрештою, теж закидали, що він відхилюється від стереотипових дипломатичних конвенансів. Андрю Янг міг бути добрим і корисним прибічником і помічником покійного негритянського лідера й борця за людські права Мартина Лютера Кінга, — він міг бути добрим конгресменом із виборчої округи південної Джорджії, — але він не мав кваліфікацій на високий пост американського амбасадора в Об'єднаних Націях—дипломатичному осередку всього організованого світу.

Тому не можна не дивуватися, що на нараді у Білому Домі, яка попередила димісію Янга та в якій взяло участь 10 осіб, включно із зв'язковим Уряду з негритянським суспільством Луї Мартіном і дорадником у справах безпеки Збігнєвом Бжезінським, переважала думка, що таки для добра країни і Уряду буде, коли Андрю Янг напише листа Президентові із подякою Президентові за його довір'я і підтримку та із зголошенням своєї резигнації.

Москва таврує американську співачку за її виступи проти уряду В'єтнаму

Москва. — „Совєтская Культура" взяла собі за предмет атаки американську популярну співачку, чи радше пісонькарку, Джовн Баєз, за те, що вона проголосила в деяких американських газетах одвертого листа з наталруванням жорстокого комуністичного режиму у В'єтнамі.

Названий совєтський часопис пригадує, що Джовн Баєз виступала була разом з різними іншими американськими лівими лібералами проти участи Америки у В'єтнамській війні. Що ж сталося?" — запитує совєтська газета і відповідає, що сталося те, що тепер названа американська співачка напевне змінила свої переконання під натиском „американської організації Міжнародна Амнестія". Совєтська газета не вагається твердити, що це Міжнародна Амнестія заплатила за публікацію того листа, називаючи водночас Міжнародну Амнестію, яка стежить за зберіганням людських прав в різних країнах, „відомою з своєї ненависти до соціялістичних країн".

Ярослав Курдидик

МІЛІТАРНА ДОПОМОГА СМЕРТЕЛЬНОМУ ВОРОГОВІ

Загально відомо, що кожна війна — це найбільше страхіття. Від прадавніх часів було прислів'я, що війну кормлять: трагізм, розпач, терпіння, нищівність і жива людська кров... Є теж і така думка, що вдержання безпеки й миру завжди стократно дешевші, як кожна хоч би й найдешевша війна.

Але чимало людей ставлять собі питання: чому якраз після підписання такого важливого договору, як САЛТ II, що мав би припинити перегони в розбудові стратегічної зброї і таким чином зменшити напруження та сприяти мировій атмосфері, ми зауважуємо якраз протилежний вияв, який повністю підтверджує старий, майже архаїчний афоризм — „коли хочеш вдержати мир, то готуйся до війни".

І цей факт підтверджують військові аналітики, які заявляють, що ніщо краще не гарантує миру кожної держави, як добре й належно розбудована всестороння оборона.

Політичні й військові коментатори заявляють, що у зв'язку із підписанням САЛТ II можна зустрінути стільки різних підходів, аналіз, розцінок, „здогадних передбачувань" і роблення із них прерізних заключень, що коли б хтось захотів переповісти, хоч би в найкоротшому з'ясуванні думки самих тільки чільніщих авторів на тему цього договору, було б декілька томів. Але цікаве одне, що після підписання САЛТ II, на головне місце висувається й дуже чітко зарисовується основний „лейтмотив", що, мовляв, ЗСА потребують ще одного В'єтнаму, але ЗСА не підуть тим більше на ніякий „апізмент", який нагадував би Мюнхен.

Тепер найкраще підходить ЗСА доктрина політично-стратегічної гнучкости, у якій після багатократно перевіреної калькуляції мають використовувати всі корисні умови, обороняючи в них свої істотні інтереси. Якщо Америці доведеться будьде поступитись, кажуть політичні речники, то тільки під однією умовою, що вони принесуть ЗСА якусь конкретну політичну користь. А найважливіша передумова для такої політики — не робити, чи пак не повторювати тих кардинальних помилок, як це було із „ленд ліз-ом", договорами в Ялті, Потсдамі тощо. На превеликий жаль, доводиться ствержувати, що ЗСА знову допускаються подібних помилок із наявною некористю для себе, але про це буде мова дальше.

Голова Шефів Об'єднаних Штабів генерал Д. Джовнс заявив перед Сенатською комісією від себе і в імені шефів Армії, Фльоти, Летунства та Морської піхоти, що вони підтримують договір САЛТ II, однак із виразним застереженням, що ЗСА негайно розпічнуть працю над важливими стратегічними програмами, включно із мобільними ракетами „Ем-Екс". Дальше в цій же самій заяві стверджується, що Совєтський Союз, особливо в останніх 15-ти роках розбудував свою мілітарну потенційність до такого ступня, що Америці доведеться поважно призадуматись, а водночас і провірити, чи в цій розбудові совєтської сили не завинили в якийсь спосіб самі ж таки ЗСА, зокрема своєю постійною економічною допомогою.

Америка висилає до СССР тяжку машинерію, транспортне і сільськогосподарське устаткування, що в дійсності скріплює індустріяльну базу свого потенційного ворога, зміцнює його економіку та дає змогу Москві присвятити більше уваги справі розбудови своєї військової сили. Совєтський Союз використовує американську тяжку машинерію для продукції нової та ще більш деструктивної зброї, яка може бути колись вжита проти самої ж Америки.

На особливу увагу заслуговує в цьому випадку зізнання Лері Брейді, який очолював Департамент торгівлі. Він запропонував Конґресові ухвалити дуже важливий закон, який забороняв би продаж „деяких технологічних виробів", які при деякій модифікації комуністи можуть використовувати в розбудові своєї мілітарної сили. Теоретично розцінюючи, Брейді заявив, що в теорії знаходяться тисячі різних виробів на спеціяльній листі, продаж яких до комуністичних країн контролює окрема Комісія контролі зброї. Завданням цієї Комісії провіряти продаж важливої технології до СССР. За наявну помилку у подібній продажі в минулому, каже Брейді, може послужити факт не докладно провіреної продажі „залізного зламу" Японії, який допоміг їй у відносно короткому часі розбудувати свою мілітарну потужність до такої міри, що вона несподіваним нападом на Перл Гарбор розпочала неймовірну своєю засяжністю війну проти ЗСА.

Брейді стверджує, що всю теперішню контролю закордонної торгівлі можна назвати „цілком безконтрольною нерозбирихою". Окремі клявзи і параграфи, на основі який роблять перевірку, не варті навіть тих листків паперу, на яких вони надруковані. Ось, для прикладу, варто буде приглянутися, як ми допомагаємо нашому найбільшому ворогові.

Заки СССР одержить дозвіл на купівлю якихсь виробів в Америці, він підписує заяву, що ці приладдя не будуть ніколи вжиті для військових цілей. Різні компанії намагаються щораз то більше продати своїх виробів Совєтському Союзові. І найчастіше ті уряди, які повинні найбільше цікавитися, чи продані вироби не служитимуть посередньо військовим цілям СССР, стараються під впливом цих, зокрема великих компаній „не говорити надто голосно про ці справи", знаючи заздалегідь, що зайвий розголос може припинити негайно таку продаж до СССР.

Брейді навів один із дуже драстичних прикладів для Сенатської комісії, а саме: побудову велетенської фабрики вантажних авт і допоміжних машин над річкою Камою в Совєтському Союзі.

Це одна із найбільших того роду фабрик у світі. Її побудовано коштом понад пів мільярда долярів і на ці кошти склалися головним чином: американські пляни і виряд, окрема точна машинерія для продукції знаряддя, не згадуючи вже самого комп'юторного обладнання, без допомоги якого ціла ця гігантська фабрика не могла б і поворухнутися. Тепер згадана фабрика продукує тягарові авта, грузовики, сталеві тасьмові повзуни, як теж і запасні частини для них. І все це іде в першу чергу для військових совєтських вивінувань.

Мабуть, заголовок цієї статті покривається з її змістом, із якого виходить, що ЗСА посередньо допомагають мілітарно своєму смертельному ворогові.

Володимир Мацьків

У 60-ЛІТТЯ ПОХОДУ НА КИЇВ

У 1979 році припадає 60-ліття походу на Київ Української Галицької Армії, яка сполучилась з армією наддніпрянської України. Тому варто пригадати нашим читачам цю незабутню подію та тим самим вшанувати учасників цього походу, яких залишається вже дуже небагато.

Перший листопад 1918 року змінив довголітній стан у Галицькій Україні, бо нагло й несподівано проголошено незалежність цієї землі та обсажено її українським військом. Поляки цього не сподівалися і не могли знести. Вони відразу 2-го листопада розпочали українсько-польську війну. Після тритижневого наступу поляків зі значно переважаючими силами війська, їм вдалося захопити Львів, але бої тривали дальше.

Коли ж у травні 1919 року Українська Галицька Армія опинилася у важкому положенні, бо їй забракло набоїв, а полякам прибула велика допомога з Франції — „Армія Галлєра", Українська Галицька Армія мусіла відступати. Дійшло до того, що УГА опинилась у малому кутку між ріками Дністер — Збруч — Серет, а кругом неї були її вороги, не тільки поляки зі заходу, але й москалі-большевики зі сходу румуни з півдня.

В Україні за Збручем у тому часі була подібна ситуація. Вся влада і військо знаходилися на невеликій частині Поділля за Збручем, бо майже всю іншу територію захопили большевики.

Але одного дня в червні 1919 року війська Української Народної Республіки на східній Україні рушили вперед і їм вдалося відбити чималу частину території, місто Кам'янець Подільський та деякі інші міста. Це наче заохотило Українську Галицьку Армію і вона теж рушила несподівано в наступ на поляків, хоч амуніції мали дуже мало. Поляки почали втікати. УГАрмія за декілька днів здобула майже ціле Галицьке Поділля. Цей успіх деякі наші історики (Крип'якевич) називають чудом. Але брак амуніції примусив Галицьку Армію до відступу та переходу за Збруч. Це сталося 16-го липня 1919 року.

Перейшовши за Збруч Українська Галицька Армія об'єдналася з Армією Української Народної Республіки і по короткому часі спільно розпочали наступ на большевиків. Большевики пішли у відступ. Дня 9-го серпня об'єднані українські армії здобули Жмеринку, 12-го — Винницю, 14-го — Хмельник і доволі скоро йшли дальше на північ, а 31-го серпня увійшли до столиці України — Києва.

Мешканці Києва привітали українських вояків повінню квітів. На їх очах блистіли сльози радости, бо вони зазнали від большевиків немало горя та всяких переслідувань.

Та на другий день почалося нове лихо. Білогвардійці з-під стягу Денікіна увійшли до Києва зі східньої сторони Дніпра. Вони відразу зрушили чорносотенний елемент і роспочалася вулична боротьба, до якої Українська Армія не була приготована та й не сподівалася, тому мусіла залишити Київ.

Цей наступ на Київ Українських Армій був направду дуже вдалий, мимо того, що большевики розпоряджали куди більшими силами. УГА бvла перемучена та виголодніла, бо тоді, як я собі пригадую, з харчами було дуже прикро. Не було теж належної кількости потрібної амуніції, існував цілий ряд інших і то поважних трудностей. Та все ж таки, не зважаючи на всі ці трудноші, вислід спільного наступу приніс неабиякі успіхи. Він залишиться в історії нашого народу прикладом для наступних поколінь.

Згадуючи тепер про ці події, що відбувалися 60 років тому, нам усім треба низько схилити свої голови та вшанувати усіх тих вояків, які поклали свої голови за долю нашої незабутньої Батьківщини, яка до сьогодні знаходиться в кайданах нашого відвічного ворога Москви.

Варто б теж привітати ще живих колишніх вояків Української Галицької Армії та Армії Української Народної Республіки, яких Господь охоронив від всіх незносних труднощів і дозволив їм дожити досьогодні.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ШАНУВАННЯ ЧИ САМОХВАЛЬБА?

Шанувальники визначних постатей неоднократно мають нагоду спостерігати, що на імпрезах (авторських вечорах, ювілеях, посмертних згадках, на тризнах, під час бенкетів), присвячених цим особам, доповідачі, промовці, автори замість говорити про людину, для якої влаштована імпреза, говорять... про себе.

Інколи вшановувана особа відсунена на дальший плян, про неї згадується наче мимоходом, а на перше місце випинається власна особа доповідача, керівника імпрези, промовця, які використовують імпрезу і властивий її об'єкт, як відбивну дошку для самохвальби та самореклями.

Так буває і в дописах про шанувальні імпрези, у споминах і згадках. Дописувачі й автори, ведені егоцентризмом, самозакоханням і бажанням самозвеличення, попри визначну особу, стараються показати передусім себе, знайтися в „світлі рампи", а героя імпрези, чи спомину зіпхнути в тінь.

При таких нагодах можна говорити і про себе, але тільки тоді, коли цього вимагає необхідність, коли автор чи доповідач спільно діяли, творили, поділяли однакові зацікавлення, погляди тощо. Але й у тому випадку на перший плян треба висунути людину, про яку мова, а не людину, яка говорить чи пише.

Так каже розуміння вартостей, почуття міри й добрий звичай.

Володимир Барагура

З НАШИХ БУДНІВ

ПРИВІТ КАРТОПЕЛЬЦІ!

Чую-зачуваю, що молодша товаришка пера, Леся Лисак-Тивонюк, має, як то кажеться, проблему: в „Свободі" з 27-го липня жаліється, сердешна, що тут, в Америці, не так смакує їй свіжа, випорпана просто з-під корчика баралька, як смакувала, бувало, колись, в Рідному Краю. Чудне диво і предиво! Фактично, саме тут, в новому світі, всяка бульбочка, баралька й картопелька повинна б нам краще смакувати, позаяк картопля єсть продукт американсько-індіянського походження, і з цієї, рідної для неї землі вона тягла перші свої соки, а не в якихось-там Европах чи... золочівських повітах!

Але про смаки не сперечаються, як говорили такі вибагливі смакуни, як старовинні римляни. Зрештою, можливе й те, що авторка „Молодої барабольки" заключає в „моральній науці": що ми в наші часи занадто добре тут харчуємось і надто вже вибагливими стали. А поза тим багато з нас відхрещується від картоплі, як старокрайовий жид від солонини, — мовляв, щоб вага не підскочила.

Дозвольте при цій нагоді перегорнути декілька пожовклих сторінок такої популярної в нас газети, як „Гвязда Полярна", з якої можемо довідатись, що не завжди картопля була тим, чим є тепер. Не завжди її, барабольку чи картопельку, їли: був час, що її... нюхали, як, для прикладу, фіялки чи щось подібно запашне.

Кажуть, що під кінець XVII-го сторіччя на королівському дворі у Франції, за часів Люї XVI-го, картопля росла в двірських городах зараз коло грядок з рожами і небіжка-королева Марія Антуанета, що так трагічно закінчила своє панування на гільотині, та її двірські дами, фантазійно квітчали собі картоплянним цвітом голови (чи там фризури). Картоплі, як харч, були тоді несамовито дорогі і приймалися переважно серед багатіїв та великої аристократії. За тарілку картоплі, — кажуть, — можна було тоді купити доброго вола!

От-тоді був час і нагода — йти на протикартопляну дієту!

Ікер

ВАЙТ ПІДТРИМУЄ КАНДИДАТУРУ КАРТЕРА

Вашінгтон. — Голова Крайового Комітету Демократичної партії Джон Вайт заявив, що „було б катастрофою", як би конвенція Демократичної партії не обрала своїм кандидатом у виборах 1980 р. на другу каденцію президента Джіммі Картера та водночас висловив переконання, що в „найближчому часі" свою кандидатуру проголосить демократичний губернатор Каліфорнії Джеррі Бравн, що його батько виграв був вибори на каліфорнійського губернатора проти Ричарда Ніксона.

Зате—цікаво—він виключив можливість кандидатури сенатора Едварда Кеннеді, дармащо створився вже окрмий Комітет, щоби „примусити" („дрефт") Теда Кеннеді кандидувати проти Джіммі Картера. Сам президент Картер зберігає в цій справі мовчанку.

Д-р Теодор Мацьків

КОМЕНСЬКИЙ І СКОВОРОДА — ПЕДАГОГИ СВОГО ЧАСУ

(Доповідь виголошена на Всесвітньому Чеському Конґресі, який відбувся 5-8 липня ц. р. в Коенігштайні, біля Франкфурту)

[1]

Хоч Коменський і Сковорода жили в різних епохах і країнах, вони мають багато дечого спільного. І Коменський і Сковорода не походили з високого суспільного стану, обидва студіювали теологію, філософію і педагогіку та написали багато творів з цих ділянок, а своє життя посвятили педагогічній праці. Вони обоє рекомендували публічне навчання для всіх людей, обох статей у всіх країнах. Вони не тільки радили вчити дітей рідною мовою, але самі це практично робили, будучи вчителями.

Іван Амос Коменський народився 28-го березня 1582 року в Нівницях, Моравія, в сім'ї мельника. Після закінчення народної та середньої школи, він студіював теологію та філософію в Герборн і Гайдельберзі. Скінчивши вищі студії він став провідником гуситського руху та посвятився педагогічній праці. Після поразки Чехії під Білою горою в 1620 році Коменський стративши майно і бібліотеку вийшов у 1628 р. на еміґрацію і скитався як утікач. Він учителював у Польщі, до речі, бував у Станиславові, сьогоднішньому Івано-Франківську, на Угорщині, в Англії, де зреформував шкільництво згідно з зі своїми принципами, у Швеції, де виготовив науковий плян і шкільні підручники для державних шкіл. Кілька разів пробував вернутися до своєї любої батьківщини, але лиха доля не дозволила. І остаточно поселився в Голляндії, де й помер в Амстердамі 15 лютого 1670 року. У цих країнах Коменський посвятився творам теологічним, філософічним та педагогічним. Він написав понад 140 наукових праць, з чого посвятив 49 творів педагогіці.

У своєму найважливішому творі „Didastisa magna" Коменський радить, щоб провадити загальне навчання у всіх країнах для всіх прошарків населення (для хлопців і дівчат) в рідній мові. „Це вже певна річ", писав Коменський, „що Бог не раз із бідніших, найнижчих і найменше відомих створив найвеличніші знаряддя своєї слави; ми хочемо наслідувати небесне сонце, котре освітлює цілу землю, огріває та оживляє все, що може жити, цвісти та приносити плоди". Тому держава і нарід повинні подбати, щоби до шкіл могли ходити й найбідніші, щоб приховані таланти не марнувались, а вчились та виховувались для добра власного народу і для всього людства.

Коменський писав, що навчання повинно бути перш за все в рідній мові, ясне, просте, доступне так, щоб учень міг легко сприймати й запам'ятати. Вчителі повинні бути висококваліфіковані і вчити від простих до трудніших предметів. Коменський поручає учителям замісць злости — лагідність та вирозуміння до учнів. Покарання повинно відбуватися без упередження, без злости, учень повинен розуміти за що його карають і кара повинна служити на те, щоб покараний поправився. Це не значить, що Коменський нехтував дисципліною. Навпаки, він підкреслював, що дисципліна в школі конечна, бо „школа без дисципліни, то так як млин без води".

Програму навчання Коменський поділив на чотири фази, тобто: 1)передшкілля, 2) вселюдну або народну школу, 3) латинську школу або ґімназію, 4) високу школу або університет.

Коменський особливо звертав увагу батькам на передшкільне виховання дітей, бо уважав, що виховання дітей у передшкільному віці має вирішальний вплив на дальший розумовий розвиток дитини в майбутньому. Щоб допомогти батькам у дошкільному віці, Коменський написав дві книжки.

Для народної школи Коменський зладив буквар або „Orbis sensualium pictus", який став пізніше взірцем для новітніх букварів у цілому світі. Цей буквар складається з двох частин: а) відповідний образок або малюнок даного об'єкту, або подання назви та коротке пояснення назви. Мета книжки — базувати навчання вже від самого початку на наглядних психологічних основах. Замість вуха, каже Коменський, насамперед треба привчити око, яке в злуці з ухом і дотиком та іншими змислами заставить учня до самостійної праці. Нарешті спільна праця вчителя та учня це передумова успішної праці в народній школі — згідно з вченням Коменського.

Для середньої школи чи пак ґімназії Коменський написав декілька підручників, у яких, до речі, рекомендував учням вивчати чужинецькі мови, щоб добре приготуватися до вищих студій на університеті, („Janua linguarum reserata").

Для студентів університету Коменський написав енциклопедичний підручник або „Pansophiae diapotyposis". Після закінчення студій Коменський радив подорожувати та доповнювати знання в чужинецьких університетах.

Коли взяти під увагу, що в XVII ст. тодішній світ складався з вільних і невільних людей (кріпаків), для яких практично двері до освіти були замкнені, то ідея Коменського ввести загальне навчання для всіх людей у всіх країнах і то в рідній мові було як на ті часи революційним почином. Противники не хотіли визнати заслуг великого слов'янського педагога, хоч він реорганізував шкільне навчання і дав нам таку, головно народню школу, яку маємо сьогодні. Коменському завдячують розвиток модерної педагогіки і його заслужено вважають батьком модерного шкільництва.

Подібно як Коменський, Григорій Сковорода народився 3-го грудня 1722 року в сім'ї вільного козака в селі Чернухи, Полтавщина. Закінчивши народну школу, він студіював у Київо-Могилянській Академії, де був визначним студентом. Після закінчення студій він виїхав з російським посольством до Відня, де доповнив свою освіту. Крім латинської та грецької мов, Сковорода вивчив німецьку, французьку та єврейську мови. Знав прекрасно твори старинної клясичної літератури, так що міг свобідно писати вірші латинською мовою. Коли Сковорода повернувся в Україну, то він не хотів висвячуватися.

(Продовження буде)

Доповідь про гетьмана І. Мазепу в українському історичному товаристві

У суботу, 26-го травня ц.р. о год. 7-ій вечора в домі Українського Народного Союзу у Чікаго, відбулась дуже цінна наукова доповідь п.н. „Гетьман Іван Мазепа, як державний муж і політик", яку виголосив проф. д-р Теодор Мацьків з Акрон університету в Огайо, де він є директором дослідів СССР.

Зібраним на залі гостям у числі 52-ох осіб, які складалися із свідомої української інтелігенції, професор д-р Михайло Біда, голова Відділу Українського Історичного Товариства в Чікаго, представив прелегента проф. д-ра Т. Мацькова, як визначного дослідника історичної доби гетьмана Івана Мазепи та автора наукових праць про гетьмана І. Мазепу в німецькій і англійській мовах. Головніші з них це „Mazepa im Lichte zeitgenoesseshen Quellen" (1963), а в англійській мові автором книжки п.н. „King Mazepa: Hetman of Ukraine, in Contemporary English Publication" (1967) та „Mazepa's Title: Prince of the Holy Roman Empire" (Nationalities Papers, VII, No. 1).

Доповідь була змістовна і цікава тим, що була опрацьована на поважних і конкретних, рідкісних історичних матеріялах малодоступних для ширшого загалу, але тому, що проф. д-р Т. Мацьків є директором дослідів СССР при Акрон університеті, тому він мав можливість доступу до відповідних наукових джерел написаних чужими істориками науковцями про гетьмана І. Мазепу.

Присутні на залі слухали доповіді з великим зацікавленням, дізнавшись про те, що в 1707 році цісар Йосиф І надав гетьманові І. Мазепі титул князя св. Римської Імперії за участь у війнах з невірними мусульманами (турками). В тих часах гетьман І. Мазепа мав велику повагу в цілій Европі тому, що був досвідчений політик і державний муж та полководець, який був добре вишколений у західніх високих школах, а тому навіть польський король висилав його у важливій дипломатичній місії в Україну до козаків. (замолоду І. Мазепа служив пажем при королівськім дворі у Варшаві).

І хоча цар Петро І дуже шанував Мазепу і навіть відзначив його орденом св. Андрія, то не зважаючи на це носився з плянами ліквідації уряду Гетьманщини, а тому думав, що Мазепа задовольниться „титулом князя св. Римської Імперії" і не буде робити спротиву при ліквідації Гетьманщини. Але так склалося, що 3-го квітня 1707 року на воєнній нараді в Жовкві, цар наказав реорганізацію козацької армії, що в дійсності означало початок ліквідації Гетьманщини, а при цьому домагався, щоб гетьман І. Мазепа повернув Польщі Правобережну Україну. (Петро І був союзником польського короля Августа II Саксонського. Обидва ці монархи під час турецької війни зустрілись у Раві-Руській і там договорились напасти разом на молодого шведського короля Карла XII).

Коли ж І. Мазепа переконався, що цар Петро І хоче ліквідувати Гетьманщину, то негайно нав'язав контакт із королем польським Станіславом Лещинським, який був приятелем шведського короля Карла XII, а Лещинський, очевидно негайно доніс про це шведському королеві Карлові XII і так Мазепа заключив договір з королем і почав працювати в напрямі визволення України від московського підданчого рабства.

Проф. Мацьків твердить, що договір Мазепи з Карлом XII спирається на історичну традицію союзу України зі Швецією за часів гетьманів Хмельницького та Виговського, що жив ще в пам'яті козацьких старшин-державників. Метою політики Мазепи було визволення України, про що можна цілковито переконатися зі змісту другого українського договору з 8-го квітня 1709 р.... Тож не вина гетьмана в тому, що дальший розвиток подій знівечив його накреслені пляни...

Хоча деякі історики закидають Мазепі те, що він свої стратегічні пляни виготовляв у надії на перемогу шведської армії над російською армією, а історик Томашівський навіть назвав Карла XII „зловіщим ангелом України". Треба прийняти до відома, що в часи гетьманування Мазепи були дуже ускладнені справи політичної і стратегічної ваги на кого орієнтуватися. Україна тоді була театром воєнних подій а козацька армія була примушена бути авангардом у воєнних походах проти турецької армії, яка провалила війну з Польщею і Москвою. Це були пляни польсько-московські потверджені Андрусівським договором про поділ України у „Вічному мирі" з 1686 року.

Деякі західні історики, а між ними проф. Анатоль Левіцкі (поляк) писали минулого століття, що Карло XII програв війну під Полтавою 27-го червня 1709 року тому, що послухав Мазепу і звернув з намічено плянy Смоленськ Москва й скерував свій похід на Україну, а тим необачно дав змогу Петрові І зорганізувати армію, яка опісля перемогла шведську армію в Україні під Полтавою. Але існують докази, що Карло XII сам змінив свій плян і скерувався на Україну тому, що російська армія відступаючи перед шведами все поза собою нищила шведській армії грозив голод... І власне з тих причин Карло XII щоби уникнути катастрофи, а при цьому знаючи, що Мазепа посідає великі харчові запаси в Україні, рішив змінити свій плян і завернув на Україну. І коли тоді донесли Мазепі про те, що шведи йдуть на Україну, то Мазепа сказав до Орлика — „дияволи несе його сюди, всі мої пляни зруйнує і потягне за собою російське військо в глиб України, на її руїну і нашу загибель". Мазепа, як добрий стратег відразу передбачив фатальну помилку...

І хоча російські історики називають гетьмана І. Мазепу „зрадником", то для нас українців він був великим патріотом своєї батьківщини України. Це потвердили навіть чужі державні мужі та історики. І так англійський посол у Москві, лорд Чарлз Вітворт у звіті з 10-го листопада 1708 року висловив сумнів, щоб 70-річний бездітний, багатий гетьман, який мав прерогативи монарха, перейшов на шведську сторону ради особистих мотивів. Також пруський посол у Москві, Георг фон Кайзерлінг, у своєму звіті з 21-го листопада 1708 року писав про Мазепу таке: „...Одначе не можна думати, щоб цей чоловік, котрого нарід дуже любить і шанує, не мав своїх прихильників, тим більше, що козаки є дуже невдоволені з царського уряду, який жорстоко з ними поводиться та часто нарушує їхні вольності, а тому треба сподіватися, що якщо не ввесь народ, то принаймні велика частина піде за його прикладом. А німецький історик Йоган Вендель Варділі у своїх споминах писав, що тоді, коли цар Петро І домагався від турецького султана видачі Мазепи, то султан покликаючись на коран не хотів видати „такого чоловіка, що так щиро боровся за волю, свободу й права свого народу, що витерпів стільки переслідувань, щоб тільки охоронити свій нарід від упокорення під московським ярмом і, власне через те мусів шукати спершу в шведського короля, а тепер у Туреччині. Угорсько-німецький історик Хрістіян фон Енгель у своїй історії України, аналізуючи події того часу також прихильно оцінив задуми Мазепи пишучи: „...Коли взяти до уваги обставини в яких Мазепа находився до Петра І і як він з ним обходився, то коли це все буде належно висвітлене, тоді майбутній історик зможе легше вирішити, чи на гробі Мазепи мав би бути напис Юди ди Помпея"... І навіть російський історик Александер Брюкнер професор Дорпадського університету в своїй праці про Петра І писав, що союз Мазепи з шведським королем „не може бути більше неморальний ніж союз, що його два роки пізніше заключив молдавський господар Кантимір з Петром І проти турецького слутана"... Тому політику Мазепи належить уважати, як правильно обдуману й майстерну пробу визволити Україну з-під панування тодішньої малокультурної московської імперії, це був героїчний почин доконаний гетьманом України — Іваном Мазепою.

Очевидно, що в цій маленькій статті я не маю змоги зацитувати опінії усіх чужих державних мужів і істориків, що їх навів у своїй доповіді проф. Мацьків, але мушу ствердити, що доповідь була опрацьована дуже солідно на конкретних наукових матеріялах, які прелегент постарався видобути з чужинецьких архівів, у багатьох випадках незнаних для нашого читача. Гості на залі зі захопленням і великою цікавістю оглядали дуже рідкісні фотокопії документів про гетьмана Мазепу.

М. Біда

ГЕНЕРАЛА МИХАЙЛА КРАТА...

(Закінчення зі стор. 1)

інших і при духовій участі пароха УКЦеркви Непорочного Зачаття в Гемтремку о. ігумена Інокентія Лотоцького, ЧСВВ. Прощальні проповіді виголосили о. протопресвітер Н. Столярчук та о. ігумен І. Лотоцький, підкреслюючи заслуги Покійного як доброго християнина, заслуженого вояка, патріотичного державного мужа, вірного друга своїй дружині, взірцевого батька й улюбленого дідуся, а понад все чесного кристального характеру, скромної людини.

Після Заупокійної Служби Божої відбулись традиційні Поминки зорганізовані детройтською Станицею Дивізійників, якими проводив голова Станиці Мирослав Трешневський. У Поминках взяло участь дуже велике число громадян, ветерани Українських Армій УНР, УГА й інших, а зокрема чисельна участь кол. вояків Української Дивізії з Детройту, Клівленду, Чікаго та Торонта й Гамільтону з Канади. Прощальні слова під час Поминок у Детройті виголосили голова Головної Управи Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії УНА д-р Роман Дражньовський, голова Крайової Управи Братства Дивізійників в Канаді ред. Василь Верига, д-р Антін Жуковський від Відділу УККА, д-р Микола Климишин, д-р Осип Бойчук від Пласту, два представники від Білоруської Громади: д-р мед. генерал Йосип Сазич та мгр Василь Плескач, сот. Ковальський від вояків Армії УНР та Мирослав Трешневський від Станиці Дивізійників у Детройті.

В понеділок, 13-го серпня 1979 р., закінчились похоронні відправи сл.п. генерала Михайла Крата в Церкві-Пам'ятнику УПЦеркви св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж., при участі численного духовенства на чолі із Архиєпископом Марком, найближчої Родини Покійного та другого молодшого племінника інж. Павла Палієнка із Шарльот, Північна Каролайна, побратимів по зброї з Армії УНР, колишніх вояків 1-ої Української Дивізії УНА — представники Головної та Крайових Управ Братства Дивізійників у ЗСА й Канаді та Станиць Дивізійників у Філядельфії, Ню Йорку й Ньюарку та громадянства.

Панахиду за спокій душі Покійного та кінцеві похоронні відправи очолив Архиєпископ УПЦ Владика Марко. Співслужили о. митроф. протопресвітер Артемій Селепина, о. протопресвітер Феодот Шпаченко, о. митрат Петро Мелех, о. Франк Історичин та о. Василій Покотило. Співучаствував кол. військовий капелян Української Дивізії о. Богдан Левицький. Співав хор під орудою п. Анатоля Гончарова. Домовину з тілом Покійного несли колишні вояки Української Дивізії, які теж тримали почесну стійку з прапорами разом із побратимами Покійного по зброї — ветеранами Армії УНР.

Останню Литію над гробом очолив о. протопресвітер Артемій Селепина, який, як також й о. капелян Богдан Левицький, виголосили останнє духовне прощальне слово. Він Головної Управи Братства Дивізійників, Крайових Управ Братства в ЗСА й Канаді та всього членства попрощав Покійного Генерала голова Крайової Управи Братства в ЗСА мгр Богдан Артимишин, а від вояків Армії УНР Його побратим по зброї із 3-ої Залізної Дивізії — полк. Олександер Черкасевич.

Похилились в діл прапори. Ще раз останній військовий салют під звуки вояцької сурми (сурмач-дивізійник Осип Головацький з Нюарку) й під спів стрілецької пісні „Видиш брате мій" та останнього стрілецького „Вічная пам'ять" — тіло Покійного Генерала Крата спочило в Українському Пантеоні в Бавнд Бруку.

Після закінчення церковних похоронних відправ, відбулися у прицерковній залі заходами Крайової Управи Братства Дивізійників у ЗСА традиційні Поминки, що ними проводили спільно полк. Іван Лютий-Лютенко від кол. вояків Армії УНР та мгр Олександер Луцький від Братства Дивізійників.

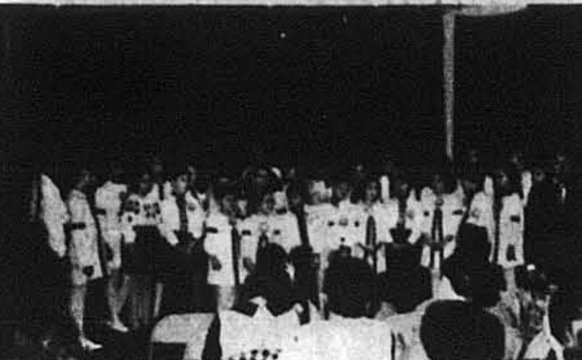
Після початкової молитви, що її провів о. митрат Петро Мелех, під час Тризни виголосили прощальні слова віцепрезидент СКВУ й екзекутивний директор УККА мгр Іван Базарко від СКВУ й Централі УККА, побратим по зброї із 3-ої Залізної Дивізії Армії УНР й кол. начальник штабу Української Національної Армії полк. Дмитро Бакум, полк. Іван Лютий-Лютенко, інж. Микола Тарасюк, секретар Головної Управи Братства Дивізійників Роман Гасцький, д-р Остап Сокольський від Крайової Управи Братства Дивізійників в Канаді та мгр Олександер Луцький, член Крайової Управи Братства в ЗСА.

Під кінець Поминок дочка Покійного Генерала п-і Ніна Черняк висловила сердечну подяку за вшанування пам'яті Покійного Блаженнішому Митрополитові Мстиславові, Архиєпископові Маркові, духовенству, побратимам по зброї з Армії УНР, Української Національної Армії та 1-ої Української Дивізії та всьому громадянству. При тому вона поділилася спогадами із останніх кількох тижнів життя Батька перед смертю, який прийнявши Святі Дари помер 8-го серпня 1979 року.

На закінчення Поминок о. капелян Богдан Левицький ще раз попрощав Покійного та провів кінцеву молитву й останнє „Вічная Пам'ять".

Слід згадати, що з приводу Поминок по сл.п. генералові М. Кратові в Бавнд Бруку присутні зложили пожертву близько 400 (чотириста) дол. на Пресовий Фонд „Вістей комбатанта", одинокого українського військового журналу у вільному світі, яким Покійний Генерал так дуже дорожив. Також і на Поминках в Детройті присутні склали поважну пожертву на „Вісті комбатанта" у пошану пам'яті Покійного Генерала.

Загальні Збори Осередку СУМА в Гартфорді

Концерт юних сумівців у Гартфорді.

У неділю, 8-го квітня ц. р. відбулися загальні збори Осередку СУМА ім. ген. хор. Т. Чупринки в Гартфорді, Конн. Уступаючий голова, Мирон Зелез привітав присутніх та прочитав порядок нарад зборів. Після цієї точки відбувся вибір президії у такому складі: Петро Шагай — голова, Павло Колінський — заступник та Василь Ґрунтовський — секретар.

Павло Колінський відчитав протокол з попередніх загальних зборів. Звіти склали: голова — Мирон Зелез, секретар — Ірина Якимів, фінансовий референт — Осип Гладун, голова Батьківського комітету — Павло Кебало; від Товариського суду — Антін Наконечний, та Осип Кузик від Контрольної комісії. Булавний Тиміш Мельник склав точний опис активности відділу юнацтва. Він сказав, що юнацтво відбуває виховні сходини раз у тиждень та існують дві відбиванкові дружини при Осередку. Юнацтво також брало участь у Злеті СУМА, Ігрищах УСЦАК, Здвизі СУМА, стійка при Божому гробі у велику п'ятницю, Свято Героїв в Гартфорді і в Бостоні, 25-літній ювілей Осередку СУМА в Бостоні, коляда на Фонд Юнацтва СУМА та Визвольний Фонд, Свят-Вечір в Українському Народному Домі та на апелю з нагоди Свята Державности.

Після звітів відбувся вибір нової Управи в складі: Мирон Зелез — голова, Богдан Колінський — заступник, Ірина Якимів — секретар, Осип Гладун — фінансовий референт, Тиміш Мельник — головний виховник, Мирон Колінський, булавний, Василь Ґрунтовський, культурно-освітній референт, Богдан Максимюк, організаційний референт. Вільні члени: Роман Заставський, Петруся Мокрицька, Ігор Марків, Андрій Ґаленда, Стефан Ґрисяк Христя Якимів і Стефанія Борейко..

Більшість членів цієї Управи — це молоді люди, які вже тут на еміграції виховувалися. Після короткої дискусії та слова представника Крайової Управи СУМА Корнеля Василика, збори закрито відсоіванням „Не пора..."

М. К.

Напередодні Українського Етнічного Вечора у Гемпстеді, Н. Й.

Останніми часами стали дуже популярними серед наших громад різного рода фестивалі. Це відрадне явище, бо при допомозі таких імпрез поширюємо серед наших сусідів інформації про нашу культуру й мистецтво, а через те й про українське національне й політичне питання.

Повіт Нассав на Лонг Айленді, Н. Й., під проводом свого Відділу УККА, що його цієї каденції очолює інж. Сергій Небожинський, вже кілька років має нагоду організувати такий фестиваль перед численною різнонаціональною публікою Гемпстеду, Н. Й. й околиці.

Кожного понеділка протягом вакаційного часу у великому і прекрасному Айзенгавер Парку в Іст Медов біля Гемпстеду різні національні громади влаштовують у вечірніх годинах такі фестивалі.

Українська громада була однією з перших, що дали почин до таких „Етнічних Вечорів" в цьому парку і згідно з опінією адміністрації парків повіту Нассав, — наші вечори належать до найкращих.

Цьогорічний Український Вечір в Айзенгавер Парку в Гемпстед-Іст Медов відбудеться у понеділок, 20-го серпня в годині 8:00 вечора. У ньому цього року беруть участь: відомий хор „Думка" з Ню Йорку, під диригентурою Семена Комірного, з виступами своїх солістів Євгенії Турянської та Омеляна Гельбіка.

Крім цього виступить відомий соліст Метрополітальної Опери бас-баритон Андрій Добрянський. Акомпаньятором для вокальних виступів буде Євгенія Палій.

Українське народне танцювальне мистецтво репрезентуватиме Олег Ґенза зі своїми „Верховинцями", а також виступить оркестра „Трембіта" під керівництвом Я. Косіва.

Цю українську програму-фестиваль офіційно відкриє староста Повіту Нассав п. Франсіс Пурсел, а спонзора тих етнічних вечорів, тобто Европейсько-Американський Банк, репрезентуватиме працівниця того банку, українка Ірина Данко.

Програмою проводитиме знаний з раніших виконань цієї функції Юрій Дранс, колишній голова місцевого Відділу УККА, разом із студенткою Оксаною Дацків.

Відповідним прикрашенням сцени та переведенням програми займаються імпрезові референти Ігор Кучмак й Володимир Білий.

За порядок відповідає Богдан Копистянський зі своїми помічниками, а саме старшими пластунами, а справу програмок та відповідної літератури та їх розповсюдження перебрали під свій заряд п-і Орися Дацків і група молодих студенток.

М. Курчак

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ...

(Продовження зі стор. 1)

війни Джон Діфенбейкер служив поручником в заморських акціях збройних сил Канади. Він був почесним полковником Північно-Саскачеванського полку в Корпусі Королівської Піхоти Канади.

Джон Діфенбейкер в червні 1929 р. одружився з Едною Бровер, після смерти якої він одружився вдруге з Олівією Е. (Фріман) Пальмер.

Тісний зв'язок з українцями

Близький зв'язок з українською громадою Канади здобув Діфенбейкер серед всіх українців своєю правдивою відданістю українській справі і його зрозумінням потреб і стримлінь української громади та за його відважну оборону українських інтересів, включно з правом України на самостійність.

Спровокував Підгорного говорити по-українськи в ОН

Пильну увагу звертав бл. п. Діфенбейкер не лише на проблеми розвитку української громади в Канаді. У своїй промові в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй осінню 1960 р. він кинув виклик лідерам Совєтського Союзу, домагаючи від них на ділі, а не тільки на словах, признати право на самовизначення всім народам під совєтським пануванням та „свободу для волелюбного українського народу".

У відповідь на цю дійсно історичну промову в Об'єднаних націях, Москва доручила М. Підгорному, тодішньому першому секретареві Компартії України та членові Політбюра в Москві, відповісти Діфенбейкерові, що він і зробив, промовляючи в Об'єднаних Націях по-українськи, як нібито „доказ", що українці, мовляв, не є „поневоленим народом" в СССР.

Кілька років тому, з нагоди його відвідин у Києві, він відважно домагався відкриття генерального консуляту Канади в Києві, столиці України.

Прем'єр-міністер Діфенбейкер був першим головою уряду Канади, який покликав українського парляментариста на пост федерального міністра. Він іменував двох українських сенаторів та включив українських політичних діячів у склад делегацій Канади до Об'єднаних Націй та на конференції НАТО. За його урядування покликано першого українця до складу директорів Канадської Ради.

У 1961 р., як прем'єр-міністер Канади, він довершив офіційного відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вінніпезі, який є символом національної гордости всіх українців.

Як почесний гість і головний промовець він удостоїв своїм виступом історичну першу сесію Світового Конгресу Вільних Українців (СКВУ) в Ню Йорку в 1967 році, де йому надано „Шевченківську Грамоту Волі".

Совєтська пропаганда постійно критикувала бл. п. Діфенбейкера, називаючи його „спільником українського буржуазного націоналізму", що напевно зробило його ім'я ще більш популярним серед українського народу в самій Україні та інших країнах за „залізною заслоною", де живуть українці.

Вшановуючи світлу пам'ять Дорогих нам

бл. п. Д-ра Григора Дмитрова

і

бл. п. Юрія Гірняка

замість квітів на Їхні могили, складаємо:

50 00 дол. на Український Науковий Інститут при Гарварді та 20 00 дол. на дітей в Бразилії.

Рочестер, Н. Й. — Меля ДМИТРІВ та Роман

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів та Знайомих, що в четвер, 16-го серпня 1979 року, по довгій і тяжкій недузі, помер

наш Найдорожчий ЧОЛОВІК І БАТЬКО

бл. п.

ІВАН ІВАСІВ

на 53-му році життя.

ПАНАХИДА в суботу, 18-го серпня 1979 року, о год. 7:30 вечора в похоронному заведенні Петра Яреми.

ПОХОРОН відбудеться в понеділок, 20-го серпня 1979 р., о год. 9:30 рано з церкви св. Юра в Ню Йорку на український католицький цвинтар св. Духа в Гемптонбурґ, Н. Й.

Горем прибиті:

МАРІЯ — дружина
РОМАН — син
ОРИСЯ — дочка
ХРИСТИНА — дочка з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ
АННА, ЮСТИНА, КАТЕРИНА І РУЗЯ — сестри в Україні

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що 14-го серпня 1979 року, відійшов у Вічність, на 66-му році життя, наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ і ЗЯТЬ

бл. п. ТЕОДОР ФЕДУН

Народжений в селі Клекопів, пов. Броди, Україна.

ПАНАХИДА в п'ятницю, 17-го серпня 1979 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Krowicki-McKraken Funeral Home, 2124 St. Georges Avenue E., Linden, N.J.

ПОХОРОН у суботу, 18-го серпня 1979 р., о год. 9:30 ранку з української католицької церкви св. Володимира в Елізабет, Н. Дж. на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — АННА
діти:
АННА КОСОНОЦЬКА з мужем СТЕПАНОМ і дітьми
ОРЕСТ з дружиною ХРИСТЕЮ і дочкою
ГАЛЯ ФЕДУН
брат — ЛЕВ з дружиною АННОЮ і дітьми в Канаді
сестра — КАТЕРИНА ДЕМЧУК в Україні
тесть ВАСИЛЬ ГНАТЮК

Нові видання Українського Вільного Університету

Перші місяці 1979 року позначилися в УВУ доволі жвавою видавничою діяльністю: поруч із черговим випуском „Програми викладів" і чотирьох зошитів „Етології" вийшли чотири різні праці. При тому немаловажний факт, що праці вийшли у чужих мовах для інформації зовнішнього світу про українське наукове життя, чи про події в Україні, чи про видатних українців.

Чи не найважливішим із цих видань є збірна праця восьми українських дослідників про Івана Франка. Важливість цієї книжки (141 стор.) у тому, що це 1) перша книжка про нашого Каменяра у французькій мові і 2) видана спільно із департаментом порівняльної літератури при славнім паризькім університеті Сорбоні, за співредакцією голови того Департаменту проф. М. Кадо та із його вступним словом. Книжка — це вислід спільної Конференції у Сорбоні, переведеної 12-го листопада 1977 року. В цей спосіб їй облегшений доступ до французьких бібліотек, а сам Департамент взяв до розсилки 160 книжок (заплативши у формі дотації за ці книжки по собікоштах друку: поважну частину коштів покрило українське Громадянство Парижу й околиць; таким чином на УВУ припала мало що більше, ніж третина коштів!)

Немаловажним є факт, що книжка про Франка є послідовним продовженням дії УВУ на французькому терені, започаткованої в часі сковородинського Ювілею (250-ліття народин); тоді організовано спільно із Інститутом славістичних студій у Парижі окремий симпозіюм (з п'яти доповідачами), а згодом доповіді видано також окрему книжку (121 стор.), яка була також першою публікацією про Сковороду у французькій мові. Вступне слово до тієї книжки та одну із студій написав Нестор французьких славістів поч. професор Сорбони П'єр Паскаль. З боку Редакції докладено старань, щоб обидві книжки вийшли у тотожному оформленні, з портретами на обгортці. З погляду бібліофільського справляють вони дуже гарне враження і зразу ж притягають до себе увагу вже самою зовнішністю.

Зовсім інший характер носить перевидення граматики „слов'янсько-руської" Михайла Лучкая із 1830 р. (вийшла у Будапешті) — сьогодні це бібліографічна рідкість, і тому це перевидання для студій дуже важливе. Граматику повинні замовити всі бібліотеки, як теж всі славісти. Граматика — друга в черзі у серії „Українських граматик", видаваній проф. д-ром О. Горбачем. Перша — це була перевидана 1978 року. „Граматика малоросийского наречия" А. Павловського із 1818 р. (вийшла у Ст. Петербурзі). Обидві перевидання із повним опрацюванням — отже коментарем видавця серії — у двох версіях: українській та німецькій, із примітками до тексту, із списком прикладів і цитат — церковнослов'янських та українських (які приходять у тексті), дуже докладним змістом (що облегшує орієнтацію та користування книжкою) тощо. Перевидання тексту — фототипічне, але дуже старанне; також зовнішнє оформлення книжки (204 стор.) дуже старанне.

Дві дальші книжки — німецькі: дипломова праця молодого німецького студента із Інституту історії церкви при Райнському університеті Фрідриха-Вільгельма у Бонн — сьогодні брата Ганса-Дітера Компа. Її титул: Комуністична релігійна політика у стосунку до унійної греко-католицької Церкви України від 1944 року (72 сторінки). Книжка сперта на сумлінно зібраній документації із доданими 4 таблицями з фотами замучених Владик. Друга книжка стосується періоду голоду в Україні. Її вага у тому, що писав її очевидець — колишній німецький консул у Києві — дипломат, який згодом став підсекретарем у Міністерстві зовнішніх справ, Андор Генке. Спогади стосуються 1933-36 років і вони необхідні для кожного дослідника, що займається цим періодом нашої історії. Коротке уведення до книжки дав проф. д-р Г. Штадтмюллер, що є доброю рекомендацією для німецького світу. Спогади мають 72 сторінки.

Чотири зошити Етології — це 17,18,19 та 20-ий зошит цього видання, подуманого як квартальник. Його редагує проф. д-р Йосиф Кратохвіль, поміщуючи головним чином у своїх зошитах матеріяли із спільних конференцій УВУ й Штутгартського університету. Два перші числа присвячені 70-літтю ректора В. Янева, із численними привітами та статтями. Сам Ювілят вмістив у 17-ім і 19-ім числах свою статтю про цілі й завдання екзильного університету, ілюструючи свої твердження конкретними прикладами із життя Українського Вільного Університету. З українських авторів є ще статі проф. Кульчицького та проф. Васьковича. Сам проф. Кратохвіль продовжує публікацію своєї більшої праці про „Етологію вчора, сьогодні та завтра. „Позатим є ціла низка німецьких, чеських, та австрійських та американських авторів. Всі 20 зошитів займають 1,154 сторінки, з чого в 1979 році було 255.

До речі, можна ще сказати, що повну бібліографію видань УВУ (дуже точну — із названням усіх статтей у збірних працях) приносить постійно „індекс лекціонум". — у свому виписку за 1979 рік на сторінках 46-76 (повних 31 сторінка!).

Перелічені факти виразно вказують на те, що УВУ поруч із науково-педагогічною діяльністю присвячує дуже багато уваги виданням, і з цього погляду перші місяці 1979 року вповні вкладаються у плянове продовження того сектора праці. В сумі маємо вже 9 позицій із 51 аркушем друку.

Пресова Інформація УВУ

Матура Школи Українознавства в Клівленді

Школа Українознавства Т-ва „Рідна Школа", в Клівленді, яка входить у систему Шкільної Ради УККА, може похвалитися новим успіхом. В цьому році 27 юних дівчат і хлопців закінчили 11-ту клясу. З них 20 приступили до матуральних іспитів, інші, з різних причин, участи не брали.

У днях 5-6 травня відбувся тут письмовий, а 19-20 травня усний, матуральний іспит у приміщеннях Шеф Джунійор середньої школи та парафіяльної школи св. Йосафата. Головою Іспитової комісії був представник Шкільної Ради УККА, мгр Іван Микита з Льорейну, а членами були: дир. і опікун кляси Василь Іванчук (вчитель української мови й літератури), Александра Ковальська (учит. історії і географії України) і мгр Андрій Фединський (учитель української культури).

Письмові, а зокрема усні іспити абсольвентів пройшли доволі драматично. Їхня свідомість важливости кінцевих іспитів проникали наскрізь своєрідними переживаннями, які перекидалися теж і на Іспитову комісію. Це були дійсно хвилини морально-духової радости й успіху. До цих радісних переживань приєднувалися батьки, які на протязі 11-ох років жертвували багато труду, заохочення до науки й праці, щоб допровадити до кінця найважливішого виховно-навчального процесу й періоду в житті своїх дітей у Рідній Школі.

Щоб закріпити спільні досягнення, за ініціятивою батьків, створився Діловий комітет щоб зорганізувати у пошану абсольвентів „Вечір випускників Рідної Школи", як рівнож у подяку вчителям і Т-ва „Рідна Школа". Цей Комітет очолила п-і Лідія Кармазин, а членами були пані: Люба Дармохвал, Дада Корлятович, Марія Кріслата, Віра Напора, Орися Росул, та панове: Теодор Глуховецький, Богдан Ковч і Теодор Василик.

У суботу, 16-го червня ц.р., відбувся цей Вечір у ресторані „Песано", який розпочався о год. 6:30 вечора. Ще далеко до початку імпрези напливали настроєво піднесені і святково одягнені абсольвенти, батьки й запрошені гості, яких було коло 90 осіб разом. Усі вони займали за гарно вдекорованими столами місця, про що подбали члени Комітету.

Цю небуденну імпрезу відкрив керівник С. Кріслатий, а молитву і благословлення дарів доконав о. Іван Оришкевич, який в короткому слові привітав і поблагословив абсольвентів на добру долю життя на майбутнє. Керівник подякував о. І. Оришкевичеві та побажав присутнім „смачної" вечері.

Після вечері програмовий представив поодиноко почесну президію, яка складалась з представників українських і американських шкіл, як теж представив абсольвентів, яких присутні привітали рясними оплесками, що створило привітну, родинну атмосферу. У продовженні програми до слова запрошено мгр І. Микиту, який обширно з'ясував важливість Рідної Школи для української спільноти, з якої приходять поповнення громадських діячів та висловив признання за всебічну працю учителям, абсольвентам і батькам. Промовець подивляв успіхи абітурієнтів та висловив вдоволення із переходу матуральних іспитів, підкреслюючи щиру співпрацю і довір'я до іспитової комісії.

У продовженні, — він звернув увагу абсольвентам, що конечністю є прийняти три рішення: добір професії, з ким дружитися і закладати родинне життя та обов'язків служінню народові, з якого вийшли. Зупиняючись над шкідливими течіями лібералізму й нігілізму, головно поширених по університетах, перестерігав, щоб вони не підпадали під їхній вплив, а стояли твердо на традиціях українського християнського ідеалізму і з цим ішли в суспільне життя, що є співзвучне з традицією американського народу за права, правду й справедливість. Прикладом можуть послужити молоді борці в Україні та прибулий Валентин Мороз. Промовець наголосив, що нам конечні великі особистості, як це мають поляки в Бжезінському та папі Іванові Павлові II. Закликаючи до посвяти і жертв побажав багатих успіхів на користь ам. суспільства й українського народу.

Директор Василь Іванчук у своєму слові звернув увагу абсольвентам, що вони сьогодні одержать свідоцтва зрілости, які заслужено здобули своєю 11-річною працею. Це перший серйозний іспит в житті, яких у майбутньому доведеться ще багато складати, висловивши водночас бажання, щоб вони завжди були такими добрими, як сьогодні. Подякувавши за співпрацю колишнім учням, батькам, вчителям й Управі Рідної Школи, він побажав абсольвентам найкращих успіхів на дальшу дорогу мандрівки життя. Абітурієнти пильно стежили за словами обох промовців та з ентузіязмом оплескували.

Привіт від Школи Українознавства та релігії при Православному Соборі св. Володимира в Пармі склав проф. Яків Кльований, а від Т-ва „Рідна Школа" — голова інж. Ярослав Когут. Від Парма Сити Скул Дістрікт вітав суперінтендент Баретт Сміт, від Парма Борд оф Еджукейшен — президент Л.В. Ґрафт, від двох Джунійор середніх шкіл — директор Бетті Іщак і п. Лео Палаші — всі вони стверджували, що Школа Українознавства в Америці є позитивним, суспільним явищем, бо вона вщеплює молоді почуття обов'язку, оцінювання культурної спадщини свого походження та розбуджує авторитет до своїх батьків, як рівнож до загальних прийнятих вартостей, а через це вирощується на повноцінних громадян американської спільноти й держави.

Від абсольвентів промовляла Леся Дармохвал, яка подякувала батькам, вчителям й управі Т-ва „Рідна Школа" за опіку, за відданість, за навчання та запевнила від усіх товаришів, що вони не зійдуть від тих напрямних, на які вказали і навчали, виховники й вчителі.

Від батьків говорив С. Кріслатий, висловившись, що „радість з журбою обнялися". Радіємо успіхами наших дітей, а журба — це тривога за їхню долю, в обличчі невідомих доріг, що грядуть на обрію світових подій... Він подякував учителям за терпеливість, послідовність і працю та великій допомозі адміністрації Т-ва „Рідна Школа".

Після промов і привітів дир. Василь Іванчук роздав свідоцтва абсольвентам, Беретт Сміт посвідки кредитів, а Люба Дармохвал копії матурального табля і ювілейне число Альманаху Рідної Школи. Мистецький рисунок табльо виконала абсольвентка Леся Данко, яка плянує піти на студії малярського мистецтва.

Іспит зрілости склали й одержали дипломи такі абітурієнти: Мирон Василик, Юрій Глуховецький, Леся Данко, Леся Дармохвал, Роксоляна Кармазин, Ярослава Кіндрат, Петро Ковч, Орися Корлятович, Богдан Кріслатий, Леся Мандзя, Катерина Мартинюк, Надія Павлишин, Дарія Пакуш, Іван Пасельський, Василь Подусівський, Марта Райца, Марта Росул, Марічка Цибик, Ліда Чабан і Тарас Яцишин, а в тому іспити здали на: „визначно" — 6, „дуже добре" — 3, „добре" — 8 і „достатньо" — 3.

Українська спільнота Клівленду може не тільки радіти досягненням наших абсольвентів, але й привітати їх у свої ряди суспільного життя, як повноцінних членів, на що вони своєю працею собі заслужили.

В розмовах з учителями, членами управи Рідної Школи і батьками, висловлено побажання, щоб у „Році Дитини" одностайно працювали: батьки, душпастирі церков, організації, що входять у систему УККА та докласти максимум зусиль, щоб кожна українська дитина шкільного віку була вписана до Школи Українознавства.

С.К-тий

Прем'єр Бегін втрачає популярність

Єрусалим, Ізраїль. — Пресове агенство Ройтерса інформує, що партія прем'єр-міністра ізраїльського уряду Менахема Бегіна і партії, що з ним співпрацюють в коаліційному уряді, програли б до Робітничої партії, якщо б сьогодні відбулися парляментарні вибори. Опитування, переведені Цивільним Розвідчим Агенством для однієї англомовної газети в Єрусалимі, вказують, що політична коаліція Лікуд здобула б 35 з усіх 120 місць в Кнессеті (парляменті), а Робітнича партія 48 місць.

П'ятипартійна коаліція Лікуд, яка розпоряджає тепер 43-ма місцями в Кнессеті до 32-ох із Робітничої партії, здобула перемогу в 1977 році, після 29-річного урядування іншої коаліції під проводом Робітничої партії.

Не зважаючи на успіхи у закордонній політиці, зокрема підписанні мирного договору з Єгиптом, уряд прем'єра Бегіна тратить популярність з огляду на нерозв'язані економічні проблеми, зокрема інфляцію, яка спричинилась до подорожіння товарів першої потреби, особливо харчів.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.